

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTIDA TA'LIM – TARBIYA ISHLARI

Xallokova Maksudaxon Ergashevna

FarDU, maktabgacha ta'lim kafedrası katta o'qituvchisi,
p.f.b. f.d (PhD)

Nuriddinova Muslima Komiljon qizi

Farg'ona davlat universiteti,
Ta'lim-tarbiya nazariyasi va metodikasi magistranti
E-mail: nuriddinovaoygul2@gmail.com

ANNOTATSIYA

Ushbu maqola bugungi kunda dolzarb muammoga aylanib borayotgan Maktabgacha yoshdagi bolalarni ta'lim tarbiya jarayoniga jalb qilish, faoliyatni tashkil etish, bolaning yoshiga mos tarzda kerakli bilimlarni oson o'zlashtirishiga yordam berish kabilar yoritib berildi.

Kalit so'zlar: bola, ta'lim, metod, kuzatish, dastur, o'z-o'ziga faol muloqot va jamoaviy ish.

EDUCATIONAL WORKS IN THE ORGANIZATION OF PRESCHOOL EDUCATION

ABSTRACT

This article has highlighted the issue of attracting preschool children to the educational process, organizing activities, and helping the child to easily acquire the necessary knowledge in a way that is appropriate for the child's age.

Keywords: child, education, method, observation, program, self-active communication and teamwork.

Ta'lim – maktabgacha yoshdagi bolaning bilish qobiliyatlarining muntazam-rejali ravishda rivojlantirib borish, MTTning talim-tarbiya dasturida belgilangan eng oddiy bilimlar sistemasi bilan qurollantirish, malaka va ko'nikmalarni shakllantirishdan iborat. "Har qanday ta'lim va tarbiyada eng asosiy omil — muallim, uning tafakkur dunyosidir"- degan edi Disterveg. Haqiqatdan ham ta'lim-tarbiya jarayonida pedagogning o'rni juda muhim. Maktabgacha yoshdagi bolalarga aqliy tarbiya berishda ta'lim yetakchi rol o'ynaydi. Chunki, ta'lim jarayonida aqliy tarbiyaga doir hamma masalalar hal etiladi. Ta'lim – bolalarga izchillik bilan bilim berishni, bu

bilimlarni aniqlash va sistemalashtirishni, bilish jarayonlarini, tafakkur faolligini rivojlantirishni nazarda tutadi. Ta'lim kuzatuvchanlik, qiziquvchanlik va aqlning singchkovlik, ziyraklik, tanqidiylik kabi sifatlarni rivojlantirishga yordam beradi. Ta'lim jismoniy, estetik va mehnat tarbiyasini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun ham zarurdir. MTTda bolalarga madaniy – gigienik ko'nikmalar, asosiy harakatlar o'rgatiladi, ular madaniy axloqiy qoidalarini o'zlashtirib oladilar. Tarbiyachi ta'lim jarayonida tarbiya ham berib boradi. Masalan havoni tushuntirayotganida tozalikni ham bolaga singdirib borish kerak. Ta'lim jarayonida bolalarda o'quv faoliyatlari asoslari hosil qilinadi, ularni maktabda muvaffaqiyatli o'qish uchun muhim shart-sharoitlar yaratiladi. Bolalarga ta'lim berish jarayonida tarbiyachi har xil metodlardan, usullardan foydalanadi. Bular: ko'rgazmali, og'zaki, amaliy, o'yin metodlari, kuzatish, tushunish, mashq, didaktik o'yinlar, ko'rsatish, namoyish etish, so'zlab berish, o'qib berish, hikoya qilish, harakatli o'yinlar kabilar. Bunda bolalar ko'rish, eshitish, sezish idroklari orqali bilimlarni egallash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Ta'lim va tarbiya asosan hikoya qilib berish orqali beriladi. Mashg'ulot – pedagogning bolalarni kerakli bilim va malakalardan frontal holda xabardor qilishidir. Tarbiyachi bolalarga ta'lim berishni kun davomida amalga oshiradi: ularning bilimlarini boyitadi, madaniy, gigienik, xulq madaniyati, gaplashish nutqi, sanoq-hisob harakatlari kabi turli tuman malaka va ko'nikmalarini shakllantirib boradi. Ammo ta'lim berishda bosh rolni mashg'ulot egalaydi. Mashg'ulotlar maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'limni tashkil etish shaklidir. Ta'lim shakli deganda ta'lim beruvchi pedagog va bolalarning maxsus tashkil etilgan faoliyati tushuniladi va kun tartibida ma'lum bir vaqtda o'tkaziladi. Maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'limning frontal (umumiy), jamoaviy va yakka tartibdagi shakllaridan foydalaniladi. Bundan tashqari, bolalarga ta'lim berish ishlari ekskursiya, didaktik o'yinlar orqali, kun davomida bolalarning mashg'ulotdan tashqari har xil faoliyatlarida, ularning o'yinlariga rahbarlik qilish jarayonida amalga oshirilib boriladi. Mashg'ulot maktabgacha yoshdagi hamma bolalar uchun majburiydir: unda dastur mazmuni belgilab berilgan, kun tartibida unga ma'lum o'rin va vaqt ajratilgan. Mashg'ulot tarbiyachi rahbarligida o'tkaziladi, tarbiyachi mashg'ulotda bolalarni yangi bilimlardan xabardor qiladi, bolalarning amaliy mashg'ulotlarini tashkil etadi. O'quv materialining mazmuni asta-sekin murakkablashtirilib boriladi. Mashg'ulot bolalarni maktabga tayyorlashda katta ahamiyatga ega. Ularda barqaror diqqat, irodani, diqqatni jalb eta olish kabi qobiliyatlar rivojlanadi. Izchillik bilan ta'lim berish natijasida bilimga qiziqishlar rivojlana boradi. Bolalarga bilim berishning jamoa usulida olib borish katta ahamiyatga ega: birgalikdagi faoliyatda bolalar bir-birlariga faol ta'sir etishadi, o'z tashabbusi, topog'onligini namoyon qilish imkoniyati tug'iladi. Ekskursiyalar, rasm qirqib yopishtirish, qurish yasash ishlarini birgalikda bajarish, umumiy raqs-o'yinlarini ijro etish, badiiy asarlarni eshitish, o'qishda paydo bo'lgan

birgalikdagi kechinmalar bolalarning birlashgan do‘stona jamoasini yaratishga yordam beradi. Mashg‘ulotda ta‘lim berish orqali bolalarda maktabdagi o‘qishga qiziqish tarbiyalanadi, javobgarlik xissi, o‘zini tuta olish, mehnat qilishga intilish odati, topshirilgan ishni bajarish kabi to‘g‘ri sifatlar hosil qilinadi. “Maktabgacha ta‘lim va tarbiyaning Davlat standarti”da “Maktabgacha ta‘lim tashkiloti ta‘lim dasturi” aks etgan. Dastur - muhim vosita bo‘lib, uning yordamida tarbiyachilar (mutaxassislar) O‘zbekiston Respublikasida ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojiga oid Davlat talablariga muvofiq muayyan yosh guruhidagi bolalar uchun eng maqbul va samarali shakllar, metodlar va ta‘lim jarayonini tashkil qilish yo‘llarini belgilaydilar. Dastur majburiy qism va ta‘lim jarayoni ishtirokchilari tomonidan shakllantiriladigan qismdan tashkil topadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining "O‘zbekiston Respublikasimaktabgacha ta‘lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish kontsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida"gi Qarori, 2019., 13 may, PQ 4312 son.
2. Mirziyoyev SH.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga quramiz.- Toshkent:O‘zbekiston,2017.-488-bet.
- 3.Babayeva D.R.. “Nutq o‘stirish nazariyasi va metodikasi” T.: “Barkamol avlod fayz”2018y.Darslik.
- 4.Djurayeva.D.R. Maktabgacha ta‘lim yoshidagi bolalarga ta‘lim-tarbiya berishning zamonaviy tendensiyalari T.: 2015 y. O‘zPFITI. Uslubiy qo‘llanma.
- 5.Rahimov Sh. Asosiy vazifa – bolalarni ta‘limga qamrab olish.// “Maktabgacha ta‘lim” jurnali, 3-son, 2017. 2-3 bet.
6. Djamilova N.N.va Xasanboyeva O. Pedagogika fanini o‘qitish metodikasi. Metodik qo‘llanma. T.: ”O‘zbekiston”. 2008 y.